

**R. P. Fr. Ioannis Poncii, Corcagia-Hiberni, Ordinis Ff.
Minorvm, Sacræ Theologiæ Lectoris Ivbilati, Olim in
Collegio Romano S. Isidori Primarij Professoris;
Philosophiæ Ad Mentem Scoti Cvrsvs Integer**

Poncius, Joannes

Lugduni, 1659

Qvæst. Vltima, Quid sit mixtio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95688](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95688)

Respondeo ergo aliter, si experientia illa sit vera (de quo aliqui dubitant, & facile esset probare) rationem potius esse, quod quando vter inflatur, coadunentur in ipso simul cum aëre aliqua corpuscula aëre grauiora, quæ descendunt deorsum, & causant illam grauitatem vtris.

CONCLUSIO III.

79. Probabile est, neque terram, neque aquam in loco naturali suo grauitare aut secundum se totam, aut secundum partem, neque etiam extra locum naturalem, quando est supra aliquod corpus non potens cedere ipsi. Hæc quoad primam partem est communis, & eam expresse tenet Auerſa quæst. 40. sect. 4. Arriaga hic num. 111. quoad secundam vero partem non inuenio illam ab authoribus propositam.

Probat pro prima parte: quia ideo grauitare deberent, vt pertingant ad locum naturalem suum, ergo si sunt in loco naturali suo, non possunt grauitare.

Confirmatur primo, de terra tota, quia si grauitaret deberet grauitare supra aliquid: sed non est aliquid, supra quod terra grauitare posset: ergo terra non grauitat. Probatur minor, quia non est aliquid infra terram totam, sed illud supra quod grauitaret, deberet esse infra ipsam: ergo non est aliquid supra quod grauitare possit.

Confirmatur secundo de terra quoad partes, quia nulla pars terræ petit esse sub alia parte naturaliter: cum enim partes eius sint eiusdem rationis, nulla per se potest petere esse sub altera magis, quam altera sub ipsa: ergo nulla debet grauitare supra alteram: & hæc ratio probat etiam quod aqua tota non grauitet supra terram, neque vna pars aquæ supra alteram.

Probat pro secunda parte: grauitatio est impressio impulsus, aut productio vbi deorsum, sed nullum corpus quantumvis graue positum supra aliud corpus non cedens, aut mouetur deorsum, aut imprimit impulsus; ergo nullum tale corpus sic collocatum grauitat. Probat minor, quia non producit vbi deorsum, alias cederet corpus suppositum; non etiam imprimit impulsus, quia impulsus non imprimitur, nisi mediante motu locali; & hinc impulsus impressus per motum locale, quando sistit motus, definit, vt patet experientia. Adde nullam posse haberi experientiam, quod imprimatur impulsus tali corpori, & impressionem ipsius esse inuilem omnino.

Dices colligi, quod imprimatur impulsus ex eo, quod corpus valde graue suppositum supra aliud corpus, vbi gratia lapis ingens supra trabem, frangat illud successu temporis: hoc autem non esset verum, nisi imprimeret continue ipsi aliquem impulsus, quo tandem perueniente ad intensiorem debitam, rumperetur trabs: ergo imprimatur impulsus tali corpori.

Respondeo negando corpori supposito v.g. trabi imprimi impulsus a corpore supra posito, nisi cedat ipsi: quoniam vero trabs aliqua successu temporis cadit, paulatim cedit siue continue, siue cum interruptione, & si non cederet, non caderet, nec imprimeretur impulsus ipsi.

80. Ex probatione autem huius partis confirmatur quod dictum est in prima parte, nempe vnam partem terræ, aut aquæ, non grauitare supra aliam partem, neque totam aquam supra terram, quia scilicet per se vna pars non cedit alteri parti, neque terra cedit aquæ: ergo neque vna pars aquæ, aut terræ grauitat supra aliam, neque aqua supra terram.

Probari potest secundo conclusio quoad primam partem experientia, quia natans sub aqua, non sentit pondus altissimæ aquæ supra positæ, & vas plenum aqua non grauitat infra aquam magis, quam vacuum grauitaret in aëre: sed huius non potest assignari aliqua causa, nisi quod aqua non grauitet in loco suo naturali neque secundum se totam neque secundum partem: ergo non grauitat in tali loco.

Contra hanc experientiam obicit Arriaga: nam si homo nataret sub aqua in cubiculo posita non sentiret aquam supra positam; & tamen aqua non esset in loco naturali suo, sed grauitaret supra cubiculum: ergo non ideo non sentiret homo grauitantem aquam in casu pro-

bationis, quia aqua esset in loco naturali suo.

Confirmari potest ex eodem: quia tota aqua grauitat supra cubiculum, quia cubiculum, aut pauimentum cubuli interpositum est inter aquam & aërem: sed corpus natantis interponitur inter vnam partem aquæ & aliam: ergo deberet pars superior grauitare supra natantem.

Propter hanc replicam respondet ipse, rationem cur non grauitet pars superior supra vrinatorem, hoc est illum, qui natat intra aquam, esse, quod partes aquæ non grauitent quando inter se coniunguntur. Et si replices, vas plenum aquæ positum infra aquam non grauitat, quamuis partes aquæ inclusæ non continuentur cum alia illa aqua, intra quam remanet; ergo non ideo non grauitat pars superior, quia coniungitur cum aliis partibus: *Respondet* distinguendo consequens; non ideo solum, transeat: non ideo, negat: dat autem aliam causam, cur aqua illa inclusa in vase non grauitet, quia scilicet aqua illa inclusa in vase non petit esse sub aliis partibus & propterea non debet grauitare, vt sit infra illas.

Verum in tota hæc doctrina primum displicet, quod supponatur aquam positam in cubiculo grauitare supra pauimentum, etiam si pauimentum non cedat. *Deinde & magis ad propositum displicet,* quod supponat partes superiores aquæ non grauitare, quando coniunguntur cum aliis partibus aquæ, & vas plenum aqua non grauitare infra aquam: quorum vtrumque videtur falsum; nam si vrinans conaretur eleuare vnam partem aquæ coniunctæ cum aliis partibus, aut etiam vas plenum aqua, sentiret difficultatem ortam ex grauitatione, vt experientia colligi potest.

Itaque existimo vrinatorem propterea non sentire aquam suprapositam, aut vas plenum aqua, quando non conatur attollere aut aquam, aut vas, quia non sustentantur ab ipso solo, sed maxima ex parte ab aqua quam circum se habent: & licet, quia partim sustentat illas, etiam grauitent partim, tamen grauitatio est tam exigua, vt vix sentiantur.

Vnde ad probationem potest responderi, negando maiorem: nam si natans cedit, grauitabit pars superior; si autem non cedit non grauitabit; sed hoc non orietur formaliter ex eo, quod aqua sit in loco naturali, sed ex eo, quod corpus infra positum non cedat, siue aqua sit in loco naturali, siue non, aut siue partes suprapositæ continentur cum aliis partibus, siue non continentur.

QVÆSTIO VLTIMA.

Quid sit Mixtio.

NON quæritur hic de mixtione in largiori significatione, qua capitur pro coniunctione plurium corporum distinctæ rationis, qua inter se localiter confunduntur & intermiserentur absque eo, quod vllum ex illis perdat suam naturam specificam, aut accidentia connaturalia, vt sit quando farina triticea & hordeacea coniunguntur inter se: Sed de mixtione proprie dicta, qua ita coniunguntur aliqua corpora, vt ex eorum coniunctione sequatur destructio eorum, secundum naturam specificam, & productio alicuius alterius corporis ab ipsis distincti, & in quo ipsa tamen aliquomodo includuntur.

CONCLUSIO I.

82. Bene describitur mixtio esse miscibilium alteratorum vnio. Hæc est communis cum Philosopho: & patet ex eius explicatione. Dicitur *miscibilium*, id est corporum, quæ inter se applicari possunt. Dicitur *alteratorum* ad significandum quod, vt fiat mixtio, vnio in qua consistit, debet præsupponere talem alterationem rerum, quæ miscantur, vt non maneant secundum rationem suam formalem: & per hoc distinguitur mixtio proprie dicta, quæ est etiam vnio corporum distinctorum, quæ aliquo modo misceri inter se inuicem possunt.

Dices, si quæ miscantur, debet alterari sic, vt destruantur quoad rationem suam formalem: ergo non possunt dici vniri per vnionem sequentem.

Nnn 4

Respondeo

Descriptio mixtionis.

Respondeo, distinguendo consequens: formaliter, quatenus ipsa secundum se formaliter vniuntur, & manent unita, concedo consequentiam, nec sic debent vni; vnione, quæ est mixtio virtualiter, quatenus forma substantialis, quæ producitur per mixtionem, includit res illas, quæ miscuntur virtualiter, modo supra explicato, dum quærebatur an elementa maneat formaliter in mixto, nego consequentiam.

Quomodo mixtio distinguitur a generatione.

Itaque mixtio, si capiatur actiue, est actio illa causæ efficientis per quam ex corporibus aliquibus alteratis ad destructionem producitur aliquod corpus virtualiter includens corpora illa sic alterata; si vero capiatur passiuè, est productio passiuæ qua corpus includens virtualiter alia corpora ex illis alteratis ad destructionem producitur. Et hinc patet quomodo mixtio distinguitur à generatione: distinguitur enim à generatione, vt sic, quod habeat pro termino ad quem substantiam mixtam, hoc est continentem elementa, cum tamen generatio vt sic non petat talem terminum; distinguitur etiam vltèrius, & à generatione vt sic, & à quacunque generatione, quæ non est mixtio, per hoc, quod habeat pro materia, ex qua fiat, corpora diuersæ rationis, ex quorum materia debet fieri. Existimo tamen hanc differentiam esse tantum accidentalem, & actionem illam, per quam producitur fumus, v.g. ex igne, aqua, & aëre, esse eiusdem speciei cum actione per quam produceretur, ex solo igne & ex alio corpore; sicut actio per quam produceretur calor ex frigido esset eiusdem rationis specificæ cum actione, per quam produceretur ex non frigido; & ratio est, quia vt frigus præcedens calorem non est terminus per se, sed per accidens calefactionis: ita etiam formæ miscibilium non sunt termini per se, sed per accidens actionis, qua producitur mixtum.

Quod sit temperamentum mixtorum.

Quæres, quodnam sit mixtorum corporum temperamentum.

Quod temperamentum ad iustitiam.

Respondeo breuiter temperamentum mixtorum esse aggregatum ex quatuor primis qualitatibus reductis ad quandam intensiōis mediocritatem iuxta exigentiam mixti, vnde quia mixta sunt diuersissimæ naturæ, non habent idem temperamentum; sed magis, vel minus diuersum, prout magis aut minus inter se conueniunt. Omissis autem aliis temperamenti diuisionibus, vna fatis vulgaris est, qua diuiditur in temperamentum ad iustitiam, & ad pondus. *Temperamentum ad iustitiam* est illud, quod est iuxta exigentiam mixti, quacunque demum proportionē se habent in mixto illæ qualitates primæ quoad intensiōem, hoc est si omnes sint eiusdem intensiōis, vel si duæ, vel tres, vel vna excedant in intensiōe cæteras. *Temperamentum ad pondus* est illud, in quo omnes qualitates sunt eiusdem intensiōis: quod si huiusmodi temperamentum sit iuxta indigentiam mixti, cui conuenit, erit etiam ad iustitiam; sin minus, non erit.

Quod temperamentum ad pondus.

De hoc temperamento ad pondus dubitatur an sit possibile naturaliter, de quo *Complutens.* d. 12. Sed res est parui momenti, & propterea breuiter dico imprimis nihil impedire quo minus sit naturaliter possibile, & etiam requisitum connaturaliter ex vi alicuius formæ substantialis, quæ non minus illud exigat, quam aliæ formæ exigunt alia temperamenta: non potest autem reperiri in homine, aut vllō alio animante, quoad omnes partes integrantes eorum, quia cum partes eorum sint heterogeneæ, seu diuersæ rationis, oportet etiam earum temperamentum heterogeneum esse; & consequenter si in vna aliqua parte sit temperamentum ad pondus, in cæteris nequit esset tale temperamentum: quod si non posset esse temperamentum ad pondus in mixto simul cum dominio vllius ex elementis, non esset necessarium quod dominaretur elementum vllum in quolibet mixto. Et hæc sufficiant de his libris ad maiorem Dei gloriam. Amen.

DISPUT. XXVIII.

De Meteoris.

PHILOSOPHVS postquam de generatione rerum in communi, ac particularius etiam de elementis, & de mixtione vt sic differuisset; quatuor libros de generatione mixtorum quorundam imperfectorum composuit, quos & de *Meteoris* inscripsit, hoc est, de rebus, quæ in parte sublimiori mundi generantur, nam *Μετῆορα* v. græcè, idem est ac *sublime* latine, *Μετῆρορα* idem est ac rerum *sublimium* ratio. Quamuis ergo in his libris agat etiam Philosophus de aliis rebus quam de rebus sublimibus, seu quæ in sublimi fiunt, vt de metallis, aliisque, quæ producuntur in subterraneis, ac inferioribus locis; tamē quia maiori ex parte tractat de rebus illis, quæ in superioribus locis generantur, & maiorem afferunt hominibus admirationem, propterea hos libros *Meteorologicos*, aut *Meteororum*, vel de *Meteoris* non immerito inscripsit: de quibus etiam libris, seruata eadem inscriptione, *Doctor noster* satis fuscè egit in opere nuper transmissio ex Anglia, & in tertio tomo operum ejus impresso: Itaque in præsentiarum de rebus, quæ in iisdem libris considerantur, ne quid completo Philosophiæ Cursui desit, quam possum breuiter & clare vnica hac disputatione agam.

QVÆSTIO I.

De Meteoris ignitis.

Meteoræ ignitæ, seu, vt alij vocant, impressiones ignitæ, de quibus hic agam particulariter, sunt stella comata; stella cadentes; capra saltantes seu æges; aræ stipularum ardentium; fulgura, fulmina, tonitrua; saxa, lanceæ, iaculum; sydera discurrentia; syderus volans; ignis perpendicularis; ignis lambens; draco volans; Castor, Pollux, Helena. De quibus omnibus quantum satis fuerit pro ratione notitiæ, quæ de iis per discursum, aut experientiam haberi potest, discurrendum erit.

De Cometis.

Nemo non nouit per *Cometas* intelligi corpora illa lucida iuxta stellarum, quæ raro apparent, & durant non modico tempore, non leuem admirationem mortalibus incutientia. Horum autem varia sunt genera; nam aliqui habent comam suam, à qua & nomen accipiunt, ex omni parte circumfusam; aliquando vero non nisi ex vna parte tantum. Quando autem diffusam habet comam per totum circuitum, appellatur *Cometa crinitus*; sed si ab vna tantum parte habet comam protensam; vel habet illam protensam valde, & tum vocatur *Cometa caudatus*: vel non ita multum, & tum vocatur, *Barbatus*. At hæc differentiæ sunt solum accidentales provenientes à diuersa tantum magnitudine, & figura; vnde quod resoluetur de vno ex ipsis quoad substantiam, cæteris similiter conuenit.

Doctor noster 1. *Meteororum*. q. 17. sex ponit veterum opiniones de natura cometarum.

Prima opinio est, quod Cometa sit coniunctio plurium ex septem planetis, vel vnus planeta cum aliqua stella fixa, ita, vt disgregatio luminis stellarum illarum coniunctarum efficiat comam Cometæ, prout protenditur vel ad vnam vel ad omnes partes ipsius. Quam sententiam *Coninbricenses* videntur attribueri *Democrito*, & *Anaxagoræ*.

Hæc sententia manifeste refellitur ex eo quod obseruatum sit, omnes planetas quandoque videri posse in Cælo, quando apparet Cometa, ab ipso separatos. Deinde nulla tam determinata coniunctio plurium Planetarum potest permanere per sex menses, quibus nonnunquam